

TENDINȚE ÎN DEZVOLTAREA DOMENIULUI DE EDUCAȚIE MUZICALĂ DIN PERSPECTIVA CERCETĂTORILOR UNIVERSITĂȚII DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI

Marina Morari, dr. conf. univ., USARB

Cet article examine l'évolution et le développement de la pédagogie musicale à l'Université d'Etat „Alec Russo”. Tendances dans le développement de l'enseignement de la musique sont identifiés à travers l'analyse de la recherche scientifique menée dans les 30 dernières années.

Mots-clés: *enseignement de la musique, l'éducation Faculté de musique, le concept de l'éducation musicale, le curriculum de l'éducation musicale, le processus de modernisation des programmes d'études.*

Realizările în domeniul educației muzicale în Republica Moldova (în continuare RM) în perioada ultimilor trei decenii au evoluat dinamic. Adevărat centru de cultură, știință și educație artistică s-a creat la Facultatea de Muzică și Pedagogie muzicală a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (în continuare USARB). Prima pagină în istoria pedagogiei muzicale moldovenești a fost scrisă în 1958, când s-a deschis secția „Învățământ primar și cânt” în cadrul Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți. Începând cu anul 1989 s-au deschis specialitățile „Învățător de limba română și cânt”, „Învățător de limba franceză și cânt”, „Învățător de limba rusă și cânt”. În anul 1960, prin ordinul Ministrului Învățământului, nr. 365, a fost fondată prima subdiviziune de specialitate – Catedra de Muzică și Cânt, care asigură pregătirea profesională a învățătorului de cânt. Ținem să menționăm, că nici o instituție de învățământ superior din RM nu oferă studii la în domeniul pedagogiei muzicale din învățământul general.

Pe parcursul a două decenii secția s-a transformat în catedră, schimbându-și titlul de mai multe ori, în rezultatul deschiderii și reorganizării facultăților institutului. În anul 1980, cu deschiderea Facultății Muzical-Pedagogice, s-au instituit două catedre: Cânt și Metodica Cântului și Instrumente Muzicale, destinate pentru pregătirea specialiștilor la noul profil – Muzică, cu calificarea Profesor de muzică și cânt. În anul 1986 la Facultatea Muzical-Pedagogică sunt formate trei catedre: Metodica educației muzicale, Instrumente muzicale, Dirijat coral. Din anul 1989 la Facultate activează iarăși două catedre (în rezultatul comasării celor trei): Catedra de pregătire metodică și instrumentală a profesorului de muzică și Catedra de pregătire teoretică, corală și vocală a profesorului de muzică. În anul 1995 Facultatea este reintitulată în Muzică și Pedagogie Muzicală, cu două catedre: 1) Instrumente muzicale și metodică; 2) Dirijat și teorie.

În anul 2011, în rezultatul comasării a trei facultăți, a rămas să activeze o singură catedră – Arte și Educație artistică (la Facultatea de Pedagogie, Psihologie și Arte), care continuă și până în prezent tradițiile pedagogiei artistice, în virtutea contextului social-economic existent în țara noastră. Actualmente, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte oferă formare academică la nivelul studiilor de licență, masterat și doctorat pentru toți tinerii care doresc să devină profesioniști în domeniul psihologiei și educației (primare, preșcolare și artistice: muzicale/coregrafice/teatrale) pentru învățământul preuniversitar conform Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior din RM.

Potrivit realității social-culturale actuale și cerințelor pieții muncii, referitor la așa domenii precum: muzică, coregrafie, arte plastice, actorie, facultatea propune noi specialități, ca: *Interpret-vocalist* (canto popular, religios, de estradă), *Dirijor de cor* (cor academic, de copii, bisericesc), *Interpret-coregraf* (dans popular, dans sportiv, dans modern, dans scenic pentru copii etc.), *Actor de teatru*. Studenții care studiază în cadrul Catedrei sunt încadrați din primele momente într-o activitate multiaspectuală (didactică, științifică, artistică,

concertistică), ce le permite de a se forma în continuare ca buni specialiști în domeniul educațional-artistic.

Actualmente, Catedra de Arte și Educație artistică este un centru științific și de creație cu statut republican, colaboratorii cărui fiind specialiști de cea mai înaltă calificare (doctori habilitați și doctori în pedagogie), cercetează diverse probleme ce țin de domeniul învățământului artistic. În cadrul catedrei își desfășoară activitatea *Laboratorul științific de Psihopedagogie și Filosofie a artelor, Atheneul Universitar și Filarmonica pentru copii*, care organizează manifestări științifice, cultural-artistice de înaltă prestanță. Catedra de arte și educație artistică dispune de specialiști de cea mai înaltă calificare: 2 doctori habilitați în pedagogie, 8 doctori în pedagogie, 6 doctoranzi, prin contribuția cărora s-au deschis studii de masterat și doctorat, s-a instituit Seminarul științific de profil și Consiliul științific specializat de susținere a tezelor de doctor în științe pedagogice (educație muzicală, educație teatrală, educație artistic-plastică). Titularii catedrei au fondat în 2006 revista științifică „Artă și Educație artistică”, acreditată de Consiliul Național de Atestare și Acreditare al RM.

Din perspectivă istorică, putem contura trei perioade distincte în evoluția învățământului muzical-pedagogic în Republica Moldova:

1. Prima perioadă, a anilor 60-80, când s-au instituit primele structuri (secții/catedre) și s-au deschis primele specialități în domeniul educației muzicale – specialități afiliate pedagogiei învățământului primar/preșcolar, studiul limbilor. Colectivul universitarilor a reunit entuziaști și profesioniști precum Anton Popov - conferențiar, doctor în științe pedagogice (decan, șef de catedră), Sergiu Croitoru - conferențiar universitar (decan, șef de catedră), Pavel Anton – conferențiar universitar (șef de catedră), Vladimir Grigoreanu, lector superior, Galina Galat – lector superior, Dionisie Rusu – lector superior etc. În acești ani s-au instituit primele formații artistice studentești - adevărate laboratoare de creație și educație artistică, care activează până în prezent: corul „Gaudeamus”, orchestra de instrumente populare „Alunelul”, ansamblul folcloric „Doinița”.

2. Perioada a doua, a anilor 1980–2000, când s-a afirmat și constituit Școala de pedagogie muzicală la universitatea bălțeană. În rol de criterii în evoluția acestei școli enumerăm următoarele: gradul sporit al pregătirii cadrelor universitare în baza studiilor și stagiilor doctorale; diversitatea centrelor de formare profesională, la care își făceau studiile doctorale cadrele universității bălțene; varietatea specialităților cu titlul științific de doctor a titularilor catedrei: în științe pedagogice, în studiul artei, culturologie, filosofie a artelor etc.; contingentul mare al studenților cu studii la zi și studii cu frecvență redusă (în jurul de 600 persoane); specialități cu deschideri pentru activitatea profesională în școala de cultură generală, școli de artă, centre de cultură și creație populară.

O caracteristică semnificativă a colectivului de la universitatea bălțeană este varietatea codului specialităților al tezelor de doctorat susținute de către angajații facultății. Aducem mai jos o sistematizare a datelor privind tematica cercetărilor și instituțiile în care au fost susținute tezele de doctorat a angajaților Institutului Pedagogic de Stat „A. Russo” în această perioadă.

Tabelul 1. Date privind tematica tezelor de doctorat al cadrelor universitare de la Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți (perioada 1985- 2000).

<i>Nr. d/o</i>	<i>Numele, prenumele cadrelor</i>	<i>Tema tezei de doctorat</i>	<i>Anul</i>	<i>Codul specialității</i>	<i>Instituția în care s-a realizat doctoratul</i>
1	Babii Vladimir	Развитие творческой деятельности младших подростков на занятиях музыкой в общеобразовательной школе.	1986	12.00.01 – Pedagogie generală: doctor în pedagogie	Institutul de Cercetări Științifice în Pedagogie, Kiev, R.S.S. Ucraina.

2	Gagim Ion	Взаимосвязь исполнительской и методической подготовки студентов музыкально-педагогического факультета пединститута в инструментальном классе (баян).	1987	13.00.02- Metodica predării muzicii: doctor în pedagogie	Institutul Pedagogic de Stat „V. Lenin” din Moscova.
3	Iaser Faina	Педагогические идеи К.Н. Игумнова и совершенствовании профессиональной подготовки учителя музыки на современном этапе.	1987	13.00.02 - Metodica predării muzicii: doctor în pedagogie	Institutului de Cercetări Științifice în domeniul Educației Artistice, Moscova.
4	Liubovskii Naum	Хорал и хоральность в заподноевропейской инструментальной музыке XIX века.	1989	17.00.02 - Arta muzicală: doctor în studiul artelor	Conservatorul din Leningrad „N.A. Rimskii- Korsakov”.
5	Voronțov Ghelii	О содержательной и формообразующей роли эмоций в музыке.	1989	09.00.04 - Estetica: doctor în filosofie	Institutul de Filosofie al Academiei de Științe din U.R.S.S., Moscova.
6	Smirnova Elena	Структурные особенности и выразительные функции фактуры в музыке С.В. Рахманинова.	1989	17.00.02 – Arta muzicală: doctor în studiul artelor	Conservatorul din Leningrad „N.A. Rimskii- Korsakov”.
7	Matcovskaia Galina	Хор старшекласников как средство формирования эстетического отношения к музыкальному искусству.	1990	13.00.01- Teoria și istoria pedagogiei: doctor în pedagogie	Institutului de Cercetări Științifice în domeniul Educației artistice din Moscova.
8	Mandîci Olga	Развитие музыкально-педагогического образования в Молдове.	1990	12.00.01 – Pedagogie generală: doctor în pedagogie.	Institutul Pedagogic de Stat pentru studii cu frecvență redusă din Moscova (МГЗПИ).
9	Chișca Ecaterina	Развитие фортепианного исполнительства и педагогики в Молдавии (XIX-40-е гг. XX вв.).	1990	17.00.02 – Arta muzicală: doctor în studiul artelor	Conservatorul de Stat „P. Ceaikovski” din Kiev.
10	Popov Anton	Instruirea diferențiată în procesul dezvoltării auzului melodic și ritmic al elevilor	1993	12.00.01 – Pedagogie generală:	Institutul de Științe Pedagogice și

		de vârstă școlară inferioară.		doctor în pedagogie.	Psihologice, Chișinău.
11	Tetelea Margarita	Проблемы музыкально-педагогической подготовки будущего учителя в творческом наследии Джордже Брязула.	1993	13.00.01- Teoria și istoria pedagogiei: doctor în pedagogie	Institutul Pedagogic „M.P. Dragomanov” din Kiev.
12	Tetelea Valeriu	Становление и развитие системы музыкального воспитания и образования в Молдове.	1993	13.00.01 – Teoria și istoria pedagogiei: doctor în pedagogie	Academia de Științe Pedagogice din Ucraina, Kiev.
13	Ștefârța Adelina	Bazele pedagogice de dezvoltare a sensibilității muzicale la adolescenți.	1999	12.00.01 – Pedagogie generală: doctor în pedagogie.	Institutul de Științe Pedagogice și Psihologice, Chișinău.

Din informația sistematizată în tabelul de mai sus se constată nu numai varietatea temelor cercetate, ci și ponderea centrelor de studii doctorale din Rusia (în special – la Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Educației artistice din Moscova) în formarea profesională a cadrelor universitare din RM.

Perioada a doua în evoluția istorică a domeniului pedagogiei muzicale din RM a fost marcată de criza economică, financiară, energetică, politică etc. din anii 90. Primul ecou s-a manifestat prin fluctuația cadrelor universitare, necesitatea conceptualizării procesului educațional și rezolvarea problemei asigurării didactice a învățământului cu un program de studii și manuale de o generație nouă. Nucleul potențialului științific, care s-a cristalizat la universitatea bălțeană și în laboratorul de Educație artistică a Institutului de Științe ale Educației (din Chișinău) sunt în exclusivitate discipoli ai Institutului de Cercetări Științifice al Academiei Științelor Educației al U.S.S.R. din Moscova: Eugen Coroi, Alexandru Borș, Faina Iaser, Ion Gagim, Galina Matcovscaia.

În opinia prof. Vl. Pâslaru [3, p.11], criza n-a afectat educația și învățământul din RM, căci acestea au regenerat, anticipând reformele din celelalte sfere sociale. Încă la 17 mai 1989 a fost publicată prima variantă a Concepției dezvoltării învățământului în RM, apărută cu mult mai înainte de declararea independenței RM (27 august 1989). Astfel, s-a reconceptualizat educația, oferind nu numai o viziune nouă, dar și o nouă înțelegere a modului în care este posibilă și necesară viața cultural-spirituală și social-politică a oamenilor din teritoriul care mai târziu a format RM.

În anii 90 învățământul preuniversitar s-a întemeiat pe o **concepție educațională modernă**, diferită de cea sovietică. Au fost elaborate concepții ale tuturor disciplinelor școlare. A fost realizată prima etapă de formare a cadrelor didactice pentru a lucra pe nou în contextul noilor realități educaționale și al noului concept educațional. A început elaborarea unei noi generații de manuale. Este elaborată și concepția evaluării succesului școlar. Aceste realizări determină pilonii oricărei reforme educaționale: 1 – concepția educațională, 2 – concepțiile manualelor, 3 – formarea cadrelor didactice, 4 – asigurarea procesului de învățământ cu manuale de generație nouă.

Conceptul educației artistic-estetice a elevilor a fost promovat de curricula disciplinelor Educația muzicală, Educația artistico-plastică și Limba și Literatura română. Prin conjugarea efortului științific, praxiologic și experimental s-a stabilit esența literaturii și artelor în școală ca realitate paralelă a existenței fizice, în care omul creează și se recrează

continuu prin reflexie și autoreflexie. Inițial a fost elaborată și aprobată *Concepția educației muzicale în învățământul preuniversitar* (prin Hotărârea Colegiului Ministerului Învățământului al RM din 20.04.1995), care a reunit o notă explicativă, scopul și obiectivele, caracteristica generală a conținuturilor educației muzicale în instituțiile preșcolare, primare, gimnaziale și leceale. Este important, că la elaborarea acestui act normativ au colaborat compozitori, cadre universitare și cercetători din cele mai considerate instituții din RM în domeniul pedagogiei artistice: USARB, Institutul de Științe ale Educației (Chișinău) și Uniunea Compozitorilor și Muzicienilor [1, p.42-49].

În conformitate cu premisele esențiale de trecere la noile structuri și conținuturi ale educației, a fost elaborată o *Programă la disciplina educație muzicală* (1995), care ulterior a fost reorganizată în *Curriculum disciplinar de educație muzicală* (1999). Ținem să concretizăm, că la baza curriculumului disciplinei Educație muzicală a stat Programa elaborată de academicianul Dm.B. Kabalevski, iar Institutul de Cercetări Pedagogice și Psihologice din Chișinău (actualmente Institutul de Științe ale Educației) și-a asumat rolul de monitor al procesului de implementare pe scară națională a acesteia.

În 1998, în rezultatul unei vaste cercetări științifice sub forma tezei de doctor habilitat, profesorul Vlad Pâslaru a fundamentat din punct de vedere estetic-filosofic, teleologic și epistemologic conținuturile și tehnologiile educației literar-artistice [11]. Componentele principale ale conceptului reunesc: imperativul constituirii unei didactici a artelor, sistemul principiilor artistic-estetice, definirea scopului principal al educației literar-artistice, sistemul activităților etc. Noul concept a preconizat drept finalitate de bază realizarea fiecărui copil, elev, student a capacității de a gândi artistic lumea, de a conștientiza caracterul peren și imanent al literaturii și artei și, de aceea, definitoriu ființei umane. Aceasta concepție a devenit un teren comun pentru toate disciplinele din aria curriculară Arte.

Prin efortul susținut al Institutului de Științe ale Educației (în anii 80-90 se numea Institutul de Cercetări Pedagogice și Psihologice din Chișinău), în persoana cercetătorilor Eugeniu Coroi, Alexandru Borș, Ala Stângă și a titularilor Facultății Muzical-Pedagogice a universității bălțene – Anton Popov, Sergiu Croitoru și Pavel Anton, începând cu anul 1985, au fost publicate manuale și ghiduri autohtone de Educație muzicală pentru clasele I-VIII.

La Institutul de Științe Pedagogice și Psihologice (Chișinău), în cadrul Laboratorului de Educație artistică (condus de Eugeniu Coroi – profesor, doctor în științe pedagogice), s-au realizat și susținut primele teze de doctorat în domeniul educației artistice, după cum urmează: Anton Popov (*Instruirea diferențiată în procesul dezvoltării auzului melodic și ritmic al elevilor de vârstă școlară inferioară*, 1993); Ala Stângă (*Fundamente pedagogice de valorificare a folclorului în procesul educației muzicale*, 1998); Acciu Victoria (*Proiectarea curriculumului Educației coregrafice a elevilor claselor primare*, 1998); Adelina Ștefărtă (*Bazele pedagogice de dezvoltare a sensibilității muzicale la adolescenți*, 1999); Tatiana Bularga (*Dezvoltarea interesului pentru muzică la preadolescenți în cadrul orelor de educație muzicală*, 2002); Marina Morari (*Evaluarea culturii muzicale a elevilor în procesul de realizare a curriculumului școlar*, 2005).

3. Perioada a treia, a anilor 2001- până-n prezent – perioadă de afirmare și recunoaștere a Școlii bălțene de pedagogie muzicală pe plan internațional, care s-a remarcat prin construirea unui sistem coerent în formarea profesională a specialiștilor pe verticală, începând cu clase de liceu cu profil artistic (pentru specializările muzică/teatru/coregrafie/arte plastice) și în ascensiune – studii de licență – masterat – doctorat – postdoctorat. S-au deschis noi specialități la: a) studii superioare de licență - Profesor de muzică și coregrafie, Profesor de muzică și dirijor de cor, Actorie, Coregrafie; b) Studii superioare de masterat – Didactica disciplinelor artistice.

Grație profesorului Ion Gagim, în cadrul universității bălțene s-a deschis Seminarul Științific Specializat și Consiliul Științific Specializat de susținere a tezelor de doctor. Astfel, din 2008, în cadrul acestor instanțe au fost discutate și susținute teze de doctor nu numai în domeniul educației muzicale (Granețcaia L., Cosumov M., Crișciuc V.), dar și din domeniul

educației artistico-plastice (Arbuz-Spatari O., Vitcovscaia A., Popa Gh.) – doctoranzi de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

În anul 2000 efortul Ministerului Educației s-a axat pe procesul de implementare a curriculumului școlar la toate disciplinele. În rezultat, a apărut primul ghid metodologic dedicat dezvoltării și implementării curriculumului în domeniul educației artistice, care a anticipat numeroase cursuri de formare continuă a cadrelor didactice din învățământul general [4].

În 2003 (la 9 februarie), în cadrul unei vizite de lucru a Președintelui RM la USARB, a fost lansată ideea unui Liceu de Arte, care până la urmă s-a realizat parțial prin deschiderea claselor de liceu cu profil Arte în cadrul Liceului Republican „Ion Creangă”, în domeniile: Muzică, Arte plastice, Coregrafie, Actorie (Ordinul Ministerului Educației № 417 din 18.08.2003). Implicarea cadrelor universitare bălțene în procesul educațional în clasele profil Arte a avut un impact considerabil în dezvoltarea pedagogiei artistice.

Un sistem propriu de fundamentare științifică a primit domeniul educației muzicale prin referatul științific al tezei de doctor habilitat a profesorului Ion Gagim (2004) – *Fundamentele psihopedagogice și muzicologice ale educației muzicale*. Autorul sistematizează și dezvoltă legitățile și principiile specifice ale educației muzicale, fundamentează principii noi de educație muzicală - principiul interiorizării muzicii și principiul reinterpretării pedagogice a muzicii - conceptul de *Stare de cânt* și de *Trăire muzicală*, reconceptualizează scopul educației muzicale, dezvoltă metodologiile specifice și definește activitățile muzical-didactice ale educației muzicale [6, p.5]. Au fost identificate următoarele contradicții de bază ale educației muzicale moderne [6, p.6]: între principiile didacticii generale, determinate de natura obiectiv-subiectivă a obiectului cunoașterii științifice (existența fizică), și natura (esența) subiectiv-obiectivă a muzicii (existența metafizică); între dihotomia scopului educației muzicale (caracterul său dublu-unitar) și instrumentarea metodologică unilaterală a procesului de realizare a acestuia, manifestă în planurile teoretic și praxiologic; între nivelul modern avansat al științelor despre muzică (filosofia artei, estetica, muzicologia, psihologia muzicii) și nivelul perimat al cadrului teoretic al predării-învățării muzicii în școala contemporană.

Un impuls în dezvoltarea educației muzicale l-a constituit **procesul de modernizare a curriculumului**, care s-a realizat prin: regruparea și redefinirea obiectivelor generale ale disciplinelor de studii în termeni de competență (stabilirea taxonomiei competențelor); regruparea și redefinirea obiectivelor de referință (a capacităților constituente) care duc la formarea de competențe; determinarea ierarhiei, a raportului și a relațiilor între obiectivele generale, de referință și cele operaționale; stabilirea raporturilor între componentele curriculare; substituirea sugestiilor metodologice cu strategii și activități didactice dominante care ar asigura formarea competențelor prestabilite; elaborarea strategiilor și activităților de învățare în conformitate cu etapele/pașii de formare a competențelor [8, p.33]. Enumerăm cele mai relevante elemente de modernizare a curriculumului de Educație muzicală [10, p.14]: trecerea de la un enciclopedism al cunoașterii muzicii, imposibil de atins, la o cultură a acțiunilor contextualizate; trecerea de la asimilarea unor sisteme de cunoștințe/aptitudini la focalizarea actului didactic pe competențe, ca achiziții finale ale elevului; mobilizarea dimensiunilor acționale ale activității de formare a personalității elevului în patru domenii de bază pentru educația muzicală: audiția muzicii, interpretarea muzicii, creația muzicală elementară, analiza-caracterizare a muzicii; reorganizarea și adaptarea conținuturilor de învățare (ca succesiune și tematică) în funcție de taxonomia competențelor muzicale specifice; echilibrarea și armonizarea materialului muzical pentru audiție și interpretare potrivit celor patru paliere muzicale: muzică populară, religioasă, academică de divertisment; proiectarea didactică a lecției de educație muzicală din perspectiva învățământului centrat pe competențe.

Un punct de referință în organizarea și proiectarea educației muzicale au devenit *Standardele de eficiență a învățării*, elaborate în 2012. Scopul urmărit prin elaborarea standardelor educaționale vizează creșterea calității în educație, asigurarea aceluiași nivel de

educație de bază pentru toți. Fiind declarații extinse ale scopurilor, standardele definesc un set de așteptări în raport cu ceea ce trebuie să știe și ce trebuie să poată face elevul.

În 2014 a fost elaborat *Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor la disciplinele ariei curriculare Arte* (educație muzicală și educație plastică) - un model de instrumente, care include: domeniul învățării, standardul de eficiență a învățării, competența specifică, indicatorul de competență, produsul școlar așteptat, criteriile de evaluarea produselor, descriptori pentru fiecare notă (de la 0 până la 10) [12]. La disciplina Educație muzicală în lista produselor școlare sunt incluse cele ce dezvăluie specificul cunoașterii muzicale și prin urmare, corespund valorilor educației muzicale [12, p.468-520]. Enumerăm exemple de produse pentru măsurarea competențelor muzicale a elevilor: cultura comportamentală în cadrul audiției muzicii, experiența auditivă elementară în perceperea imaginii muzicale, teme muzicale fredonate din creațiile studiate, interes pentru muzică, partitura ascultătorului, comentariul muzical, repertoriul personal de cântece, caracterizarea verbală a muzicii, plan de interpretare a imaginii muzical-artistice etc. Spre deosebire de alte perioade de dezvoltare a educației muzicale din instituțiile de învățământ general, se atestă o abordare calitativă a produselor școlare, care dezvăluie mai complex calitatea spirituală a culturii muzicale a elevilor.

Un impuls semnificativ în dezvoltarea pedagogiei muzicale îl constituie *proiectele instituționale de cercetare științifică* câștigate pe bază de concurs de către cercetătorii universitari. Aducem în continuare cele mai semnificative teme ale proiectelor, care au contribuit în mod esențial la coagularea unor grupuri de studiu și diversificarea problemelor de cercetare în domeniul pedagogiei artistice:

- „Teoria și metodologia proiectării, dezvoltării și implementării curriculum-ului universitar și postuniversitar al învățământului muzical-pedagogic, standardelor educaționale și profesionale”, 2001- 2005, director – Popov A.;
- „Fundamentarea muzicologică și psihopedagogică a conceptului formării specialiștilor în problema instruirii copiilor dotați muzical”, 2006-2010, director – Gagim I.;
- „Reconceptualizarea paradigmei educaționale în învățământul muzical pentru copii din perspectivă curriculară”, 2009-2010, director – Gagim I. ;
- „Principii și metode de integrare axiologică național-europeană a educației umaniste în gimnaziu și liceu”, 2011-2014, director – Pâslaru V.;
- „Modelul de integralizare teoretico-metodologică a domeniilor educației artistice din perspectiva formării inteligenței spirituale a personalității” (Модель теоретико-методологической интеграции типов художественного воспитания в целях развития духовного интеллекта личности), 2015-2019, director – Morari M.;
- Managementul implementării praxiologiei formativ-inovaționale în sistemul învățământului artistic național, 2015-2018, director - Babii V.

În concluzie, menționăm următoarele tendințe în dezvoltarea domeniului educației muzicale:

1. Concepția educației muzicale din RM se bazează pe teoria educației muzicale fundamentată de către academicianul Dm. Kabalevski și este dezvoltată de către cercetători în raport cu imperativele mediului socio-cultural și nevoile învățământului actual (în curriculum, manuale școlare, ghiduri pentru profesori, standarde de eficiență a învățării, referențial de evaluare a competențelor specifice formate la elevi, monografii etc.).
2. Catedra de Artă și Educație artistică a USARB reprezintă o catedră de profil în domeniul pedagogiei artistice, unică în spațiul național, cu potențial științific recunoscut și apreciat dincolo de hotarele țării.
3. Prin prestața și competența titularilor catedrei de Arte și educație artistică a USARB s-a întemeiat Școala pedagogiei muzicale, condusă de profesorul Ion Gagim.
4. Cercetările în domeniul educației literar-artistice și a educației muzicale realizate în anii 1980-2010, au devenit o temelie pentru fundamentarea și dezvoltarea educației artistico-plastice din R.M.

5. Un impuls în dezvoltarea educației artistice a elevilor din instituțiile de învățământ general poate deveni reconceptualizarea ariei curriculare din perspectiva unor finalități comune și al fundamentării integralizării metodologice a tuturor domeniilor educației artistice din sistemul de învățământ general: literatură, muzică, artele plastice, coregrafie și teatru.
6. Cercetările realizate în baza unor proiecte de cercetare științifică aplicativă instituțională în domeniul educației artistice au contribuit în mod esențial la consolidarea comunității cadrelor didactice și științifice în jurul valorilor educației artistice.

BIBLIOGRAFIE:

1. Concepția educației muzicale în învățământul preuniversitar / E. Coroi, T. Chiriac, S. Croitoru, I. Gagim. În: Valențele reformei învățământului. Chișinău, 1992. Partea IV, p. 42-49.
2. Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Muzică și Pedagogie Muzicală : Bibliogr. selectivă / Univ. de Stat „A. Russo”; alcăt. Maria Fotescu, Elena Scurtu; red. Elena Harconița. Bălți: Bibl. Șt. Univ., 2005. 133 p.
3. Educația prin arte în învățământul preuniversitar. Materialele Conferinței Republicane, 8-9 decembrie 2001. Comisia Națională a RM pentru UNESCO, Ministerul Învățământului din RM. Chișinău: Grafema Libris, 2002.
4. Educație artistică. Ghiduri metodologice. Chișinău: Grupul editorial Litera, 2000. 61p.
5. Educație muzicală. Curriculum Național pentru învățământul general. Ministerul Educației al RM. Ediția a II-a: Morari, M., Sfîngă A. Chișinău, 2010.
6. Gagim, I. Fundamentele psihopedagogice și muzicologice ale educației muzicale. Referat științific al tezei de doctor habilitat. Chișinău: Universitatea de Stat, 2007. 56 p.
7. Gagim, I. Știința și arta educației muzicale. Ediția a II-a. Chișinău: Ed. Arc, 2004.
8. Guțu, V. Curriculumul de o nouă generație. În: Didactica Pro/Revistă de Teorie și practică educațională, 2008, nr. 4-5(50-51), p. 30-34.
9. Morari, M. Conceptul de cultură muzicală în context curricular. În: Didactica Pro, 2004, № 3 (25), p. 25-28.
10. Morari, M. Educație muzicală: Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru învățământul primar/gimnazial. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2011. 14 p.
11. Pâslaru, V. Introducere în teoria educației literar-artistice. Chișinău: Ed. Museum, 2001.
12. Referențialul de evaluare a competențelor specifice formate elevilor / Nicolae Bucun, Lilia Pogolșa, Valentina Chicu; coord. șt.: Lilia Pogolșa, Nicolae Bucun; Ministerul Educației al Republicii Moldova, Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Științe ale Educației. Chișinău: S. n., 2014.